

Quaranta anys de la catàstrofe dels Alfacs

L'explosió d'un camió carregat de gas propilè a l'alçada del càmping Los Alfaques va causar 215 morts i més de 100 ferits

Alcanar Andrea Capilla

El dimecres vinent hauran passat 40 anys de les 14.29 hores d'aquell fatídic 11 de juliol de 1978, dia en què un camió cisterna carregat amb 4.000 quilos de gas propilè de més va explotar a l'alçada del llavors anomenat càmping Los Alfaques, ara Alfacs, situat a pocs quilòmetres del centre de la Ràpita. La deflagració va calcinar una tercera part del càmping, una discoteca, una urbanització propera a la zona i uns 90 vehicles. Inicialment es van comptabilitzar 126 morts i 200 ferits, però estes xifres van anar augmentant segons avançava el temps, que es van elevar fins als 215 morts i més d'un centenar de ferits.

L'actual variant de la Ràpita era aleshores la carretera N-340, la via que creuava el municipi i per on passaven habitualment camions carregats de mercaderies perilloses. El cas, analitzat per l'Audiència territorial de Tarragona, va sentenciar que la sobrecàrrega del tanc va ser la causa de l'explosió, ja que va provocar la ruptura hidràulica de la cisterna i la consegüent evaporació i expansió del gas lliurat, que va iniciar, així, l'explosió.

Foto d'arxiu de la cerimònia que es va fer al cementiri de Tortosa per les víctimes. / FERNANDO ANDREU/LA VEU DEL BAIX EBRE

En aquells moments, el càmping estava ple de turistes alemanys, belgues, francesos, holandesos i suïssos, però també del territori espanyol de Castella i d'Aragó, així com del mateix territori.

"Recordo que estava pujant de la platja al xalet que tenien els meus tiets allà al Suís, quan de sobte vam sentir un soroll molt fort, com si alguna cosa hagués explotat", recorda Francesc Capilla, que va viure la catàstrofe dels Alfacs amb només 13

anys. Segons Capilla, **"es va començar a veure una negror al cel per la vora del càmping i vam sortir a la carretera atrets pels clàxons que se sentien dels cotxes. Tinc la imatge gravada d'un cotxe 124 groc de l'època, amb els seients de pell, que venia a gran velocitat i al darrere portava una persona completament negra, calcinada"**. Des d'aquell moment, per la carretera van començar a desfilar cotxes de la policia, ambulàncies i cotxes particulars.

"Vaig anar caminant per la vora de la mar en direcció cap al càmping i abans d'arribar, vaig veure molta gent a l'aigua que estaven suant. Suposo que van pensar que llençant-se a l'aigua se salvarien, però l'onada expansiva va ser tan grossa que l'aigua estava bullint. I tots els que estaven a l'aigua van morir bullits", detalla Capilla.

Hores més tard, al voltant de les 20 h, Capilla i alguns amics de la zona eren prop del càmping i van veure

que en una de les zones acordonades es trobava una part del camió que estava completament cremada, només quedaven peces de ferro. I un tros del remolc, la cisterna del camió, era al sostre del bar de les piscines.

"Una família de la Ràpita tenien la discoteca Las Cancelas de Don Ben a la vora de la carretera. Per culpa de l'explosió, esta discoteca, juntament amb totes les persones que hi havia dins, inclosa la família, van desaparèixer", lamenta el rapitenc.

El trasllat dels ferits es va fer per diversos mitjans de transport, ambulàncies, avions i, fins i tot, cotxes particulars de rapitencs que es van apropar a la zona per a col·laborar-hi. **"Les residències de Tortosa i d'Amposta recordo que es van col·lapsar i, si no recordo malament perquè era molt jove, després els derivaven a Tarragona",** conta Capilla.

Tal com explica Capilla, **"dies més tard es van fer manifestacions al poble per a reclamar que la nacional deixés de circular per dins del poble. Anys més tard es va aconseguir, es va desviar la carretera, de forma desastrosa, però es va desviar"**.

Actualment, el càmping dels Alfacs continua allotjant campistes, però sense oblidar aquella desgràcia.

DE NORD A SUD

Xavier Garcia
escriptor

Jo hi era. Bé, precisem: hi era a les vuit del vespre, cinc hores després que succeís el fet: l'explosió d'un camió cisterna de les cisternes de Jorge Juan, carregat amb excés de polipropilè al complex de Tarragona, amb destí a la refinaria de Cartagena, crec, i que va explotar, l'onze de juliol de 1978, a l'N-340, entre la Ràpita i les Cases d'Alcanar, davant del càmping "Alfaques", per a emportar-se dos-cents turistes, molts dels quals van volar en flames cap a la mar.

Si jo hagués estat allà a les tres de la tarda, jo i paella, musclets i sepietes, taula i cadira, vinet de la Terra Alta i "gaseosa", hauríem estat vomitats cap a les últimes onades d'aquesta costa, allà on tan plaent és endinsar-se a la mar de "mil somriures", com deia Homer a L'Odissea.

Quan al diari Avui, a Barcelona, va rebre's la notícia de la catàstrofe via teletip de l'agència Efe-, van encomanar-nos al meu company Joan Nogués i a mi de fer-nos càrrec de la informació i ens van enviar al lloc dels fets. Vaig muntar al cotxe de Joan i, a tota pastilla, vam arribar-hi. Recordo que per la carretera, de tornada, vaig veure, sense poder-lo saludar, el socialista d'Amposta Josep M. Simó, que llavors era un significat polític del Montsià al voltant del Consell Intercomarcal de les Terres de l'Ebre que havia posat en marxa el president Tarradellas en un dels seus primers viatges a l'Ebre justament pocs dies abans del fatídic accident. Un viatge oficial que jo també seguia com a reporter.

En aquella ocasió, al restaurant del

Club Marítim de la Ràpita, vaig conèixer el meu amic Eduard Sánchez, arbonià de pro, que em va contar allò tan graciós del president, intentant menjar-se els llagostins amb forquilla i ganivet, fins que li van dir: "Sinyor Tarradellas, no patixque, aquí los llagostins molts mengem amb los dits". I va deixar de fer el senyorito.

Qui ens havia de dir que al cap de vuit o deu dies ens tornàrem a trobar -el president, l'Eduard, jo i tants més- plorant la mort de tants infortunats, convençuts, com deia Manuel Fraga de feia anys, que el turisme a Espanya era el setè cel de la felicitat mediterrània.

L'expansionisme químic industrial dels anys 60 es cobrava les primeres víctimes dels plans de desenvolupament dels López franquistes (Rodó, Bra-

Fa 40 anys, un càmping

vo, de Letona), els mateixos que propulsaren, per aquella mateixa època, la nuclearització de la conca de l'Ebre (Ascó, etc) i del Baix Camp (Vandellòs, no gaire lluny del càmping), sempre amb l'ajuda -només faltaria- dels futurs "nacionalistes" de CiU, al capdavant dels quals Abderrahman Pujol.

Quan vam arribar al càmping, entre la desolació general i el brunzir de les ambulàncies, encara hi havia cossos estesos a terra, implosionats de foc per dins, i recordo les cares aclaparades d'altres polítics significats d'aquell moment, singularment de Josep Solé Barberà (PSUC) i de Pep Jai (PSC), que no sabien avenir-se del que estaven veient.

Per mi, com vaig escriure uns dies més tard a l'Avui, era la prova -que amb el temps s'accentuaria- del

"triangle crucificat de Catalunya", és a dir, Ascó (amb les dues nuclears que s'estaven aixecant), el complex petroquímic de Tarragona (un còctel colossal d'alta contaminació, letal per a la salut) i el mateix delta de l'Ebre (lloc de trànsit continu de matèries perilloses i on no estava assegurada la viabilitat dels cabals d'aigua, com hem comprovat progressivament).

Han passat 40 anys d'aquells fets i, en les ocasions que després he passat pel càmping, al costat mateix de la carretera per on circulaven matèries inflamables, he pensat en la tremenda dissort que hem tingut en aquest país, la bellesa de paisatges del qual ha servit -als de fora i a uns quants molt poderosos de dins- per a fer immenses fortunes a costa de la seguretat de tots.